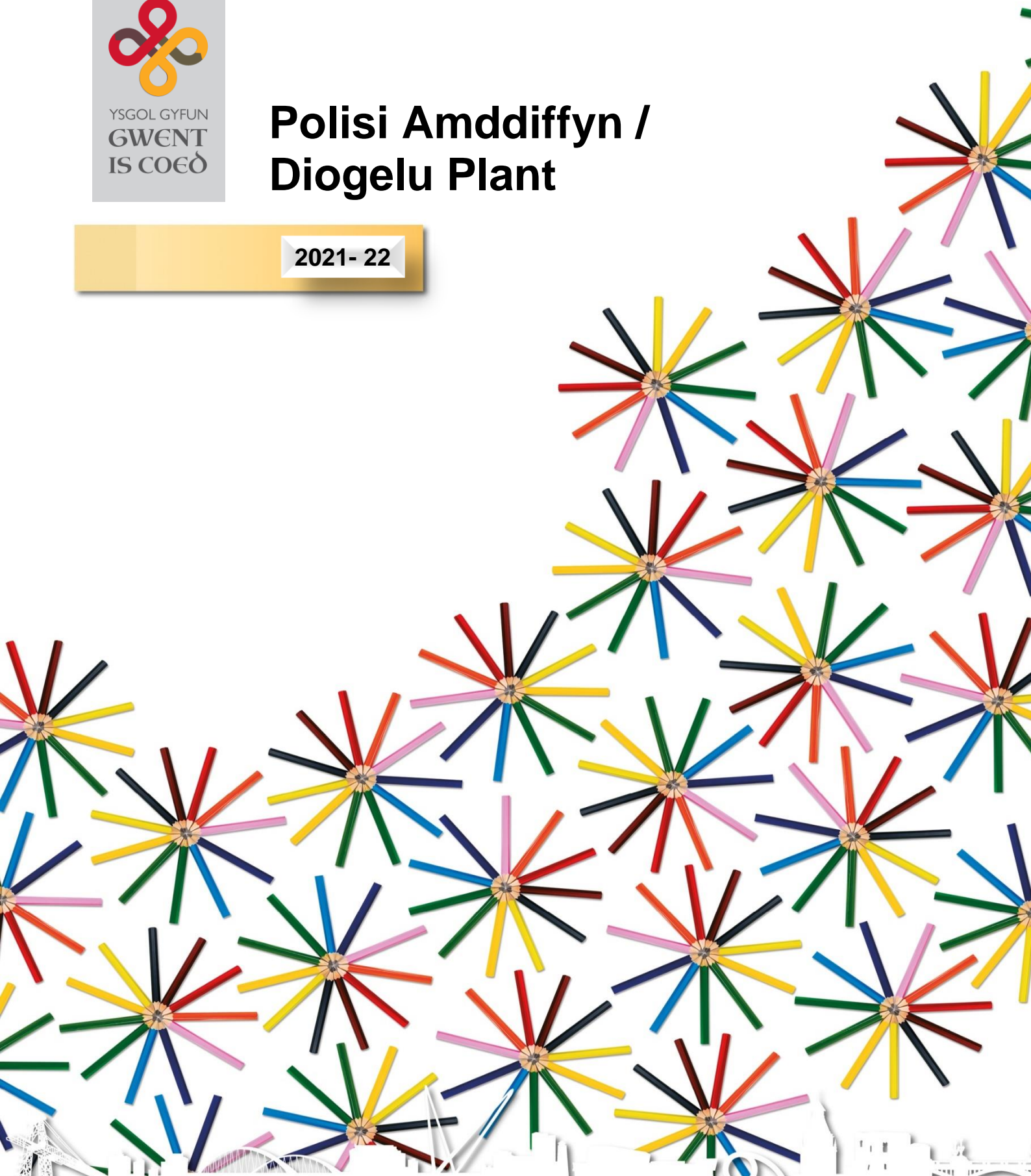

YSGOL GYFUN
GWENT
IS COED

Polisi Amddiffyn / Diogelu Plant

2021 - 22

Cyngor Dinas Casnewydd – Gwasanaeth Addysg

Polisi Amddiffyn / Diogelu Plant

CYNNWYS

Adran		Tudalen
1	Cyflwyniad	2
2	Diben	2
3	Fframwaith Deddfwriaethol	3
4	Polisiâu, Gweithdrefnau ac Ymarfer	4
5	Cod Ymddygiad	5
6	Recriwtio, Dethol a Rheoli Staff.	6
7	Hyfforddiant	6
8	Honiadau yn erbyn oedolion sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc	6
9	Canllawiau ar Bolisi Amddiffyn Plant ar gyfer Ysgolion a lleoliadau Addysg	8
10	Enghraifft Polisi Diogelu/Amddiffyn Plant ar gyfer ysgolion/darparwyr addysg unigol (gan gynnwys canllawiau allweddol i staff)	9
Atodiadau:		
	Atodiad A – Polisiâu, Canllawiau a Chyngor Cysylltiedig	17
	Atodiad B – Diffiniadau o Niwed ac Esgeulustod	19
	Atodiad C – Ffeil ddiogelu - Trosglwyddo Cofnodion	20
	Atodiad D – Siart Llif Honiadau/Pryderon Proffesiynol	22

Polisi Diogelu Addysg Casnewydd

1. Cyflwyniad

Cyfrifoldeb yr holl staff sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc yw diogelu plant. Mae Cyngor Dinas Casnewydd wedi ymrwymo i sicrhau bod pawb yn derbyn eu cyfrifoldebau i ddiogelu plant a phobl ifanc rhag niwed a cham-drin. Mae hyn yn golygu dilyn gweithdrefnau i amddiffyn plant a phobl ifanc ac adrodd am unrhyw bryderon am eu lles i'r awdurdodau priodol ar unwaith.

Dylid darllen y ddogfen hon ar y cyd â pholisïau eraill yr ysgol. Yn ogystal, dylai staff fod yn gyfarwydd â pholisïau allweddol y cyngor, yn arbennig:

- Diogelu Pobl - Polisi Corfforaethol
- Y Polisi Cyfryngau Cymdeithasol

Mae'r cyngor yn cynnal tudalennau gwybodaeth diogelu ar wefan y cyngor er mwyn rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd.

Y Swyddog Diogelu Addysg (SDA) yw'r pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer ysgolion a staff y gyfarwyddiaeth addysg mewn perthynas â chyngor ynghylch materion diogelu ac amddiffyn plant sy'n codi mewn ysgolion.

Mewn perthynas â honiadau yn erbyn staff/gwirfoddolwyr mewn lleoliadau addysg, cysylltwch naill ai â Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol (SDALI) neu'r Swyddog Diogelu Addysg (SDA).

Mae'n bwysig i'r holl staff, gwirfoddolwyr, contractwyr a llywodraethwyr/aelodau'r pwyllgor rheoli gofio:

NID cyfrifoldeb unrhyw gyflogai, gwirfoddolwr, contractwr neu Lywodraethwr yw penderfynu a yw camdriniaeth neu esgeulustod yn digwydd mewn gwirionedd.

Fodd bynnag, cyfrifoldeb unrhyw gyflogai, gwirfoddolwr, contractwr neu Lywodraethwr YW i gymryd y camau a nodir yn y polisi hwn os ydynt yn pryderu y gallai cam-drin neu esgeulustod fod yn digwydd.

2. Diben

Diben y polisi hwn yw diogelu a hyrwyddo lles y plant a'r bobl ifanc a chefnogi'r Cyngor, ei staff a'i wirfoddolwyr i gyflawni eu cyfrifoldebau statudol. Mae gan bob gweithiwr, gwirfoddolwr, gwasanaethau dan gontract, darparwyr ac oedolion sydd â chysylltiad â phlant a phobl ifanc gyfrifoldeb clir i weithredu pan fyddant yn amau neu'n cydnabod y gallai plentyn neu berson ifanc ddioddef niwed neu gamdriniaeth.

3. Fframwaith Deddfwriaethol

Mae Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn fel sail i'r holl waith i blant a phobl ifanc yng Nghymru. Nodwyd saith nod craidd, a ddylai lywio'r holl weithgareddau ar gyfer plant a phobl ifanc. Mae'r rhain yn nodi y dylai pob plentyn a pherson ifanc:

- gael dechrau cadarnhaol mewn bywyd;
- cael ystod gynhwysfawr o gyfleoedd addysg a dysgu;
- mwynhau'r iechyd gorau posibl ac yn rhydd o gamdriniaeth, erledigaeth a chamfanteisio;
- gallu manteisio ar weithgareddau chwarae, hamdden, chwaraeon a diwylliannol;
- yn cael eu gwrandio arnynt, yn cael eu trin â pharch, a bod eu hil a'u hunaniaeth ddiwylliannol yn cael eu cydnabod;
- cael cartref diogel a chymuned sy'n cefnogi lles corfforol ac emosiynol; ac
- nad ydynt dan anfantais oherwydd tlodi.

Mae gan sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau ar gyfer plant (a ddiffinnir yn Neddf Plant 1989 fel unrhyw un dan 18 oed) ddyletswydd i ddiogelu a hyrwyddo eu lles. Diffinnir y cysyniad o ddiogelu a hyrwyddo lles plant o fewn Diogelu Plant: Gweithio Gyda'n Gilydd o dan Ddeddf Plant 2004, (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2006) megis:

- diogelu plant unigol rhag cael eu cam-drin a'u hesgeuluso.
- atal amhariadau ar iechyd neu ddatblygiad plant; a
- sicrhau eu bod yn derbyn gofal diogel ac effeithiol er mwyn eu galluogi i gael y bywyd gorau posibl.

Mae Gweithio Gyda'n Gilydd o dan Ddeddf Plant 2004 yn nodi sut y dylai pob asiantaeth a gweithiwr proffesiynol weithio mewn partneriaeth i ddiogelu a hyrwyddo lles plant a'u hamddiffyn rhag niwed. Mae'r canllawiau'n cydnabod, er bod gan ddarparwyr gwasanaethau ysgolion a hamdden a gynlluniwyd ar gyfer plant wahanol raddau o gyswllt â phlant a phobl ifanc, y dylent i gyd fod â gweithdrefnau ar waith sy'n gysylltiedig â gweithdrefnau Byrddau Lleol Diogelu Plant.

Y canlynol yw'r darnau allweddol o ddeddfwriaeth a chanllawiau'r llywodraeth sydd fwyaf perthnasol i'r polisi a'r gweithdrefnau:

- Deddf Plant 1989
- Deddf Hawliau Dynol 1998
- Deddf Plant 2004
- Diogelu Plant: Gweithio Gyda'n Gilydd dan Ddeddf Plant 2004

- Gweithdrefnau Diogelu ar gyfer Plant ac Oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin a'u hesgeuluso 2019
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- Diogelu Plant mewn: trin honiadau o gamdriniaeth yn erbyn athrawon a staff eraill 2014 (Cylchlythyr 009/2014)
- Cadw Dysgwyr yn Ddiogel 2020: awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a pherchnogion ysgolion annibynnol dan Ddeddf Addysg 2002

Cwmpas

Mae'r polisi hwn yn cynnwys yr holl weithwyr a gwirfoddolwyr yng Nghyfarwyddiaeth Addysg a lleoliadau addysgol Casnewydd, gan gynnwys gwirfoddolwyr a darparwyr gwasanaethau dan gontract. Mae pawb sy'n gweithio gyda phlant neu bobl ifanc, neu sydd â chysylltiad â hwy, yn debygol o fod â lefelau amrywiol o gyswllt fel rhan o'u dyletswyddau a'u cyfrifoldebau. **Dylai pawb sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc fod yn ymwybodol o'r dangosyddion posibl o gam-drin ac esgeuluso a bod yn glir ynghylch beth i'w wneud os oes ganddynt bryderon.**

Rôl yr Awdurdod Lleol (Addysg)

Bydd yr Awdurdod Lleol (ALI) yn sicrhau bod y Swyddog Diogelu Addysg (SDA) yn adrodd i Uwch Dîm Arweinyddiaeth y Gyfarwyddiaeth Addysg yn rheolaidd ar faterion sy'n ymwneud â diogelu ac amddiffyn plant yng Nghasnewydd. Mae'r ALI hefyd yn cymryd ei gyfrifoldebau o ddifrif i fynd i'r afael â materion ymarfer, polisi a hyfforddiant wrth iddynt ddigwydd ac yn ymwneud â'r holl sefydliadau addysgol a gwasanaethau a ddarperir gan Gasnewydd. Bydd y Gyfarwyddiaeth Addysg yn cefnogi ac yn hyrwyddo gwaith Bwrdd Diogelu Gwent.

4. Polisiâu, Gweithdrefnau ac Ymarfer

Bydd pob sefydliad, sefydliad neu wasanaeth sy'n dod o fewn cyfrifoldebau'r Gyfarwyddiaeth mewn cysylltiad â phlant a phobl ifanc, yn sicrhau bod staff dynodedig sy'n gymwys i ymateb i sefyllfaoedd a phryderon amddiffyn plant. Un o argymhellion y Cyngor yw bod dirprwy Uwch Berson Dynodedig (UBD) ar gyfer amddiffyn plant yn cael ei enwebu ym mhob sefydliad er mwyn gallu cyflenwi ar adegau o absenoldeb yr Uwch Berson Dynodedig (UBD) ar gyfer amddiffyn plant.

O fewn y polisi hwn mae gweithdrefnau ar gyfer ymdrin â honiadau yn erbyn unrhyw oedolyn sy'n gweithio mewn unrhyw swydd o fewn y sefydliad, y sefydliad neu'r gwasanaeth hwnnw sy'n adlewyrchu:

Diogelu Plant mewn Addysg: ymdrin â honiadau o gam-drin yn erbyn athrawon a staff eraill (Mai 2014) (Atodiad A).

Gweler hefyd ganllawiau rhanbarthol: **Honiadau Diogelu/Pryderon am Ymarferwyr a'r rhai sydd mewn Protocol Sefyllfa Ymddiriedolaeth (Mawrth 2020).**

<https://www.gwentsafeguarding.org.uk/Documents-en/Adults/Protocols-and-Procedures/Regional-Documents/Safeguarding-AllegationsConcerns-about-Practitioners-and-those-in-a-Position-of-Trust-Protocol.pdf>

Mae gweithdrefn 'Chwythu'r Chwiban' ar waith yng Nghasnewydd y gall staff ei defnyddio wrth godi pryderon ynghylch ymarfer a materion eraill sy'n gysylltiedig â gwaith. Mae'r canllawiau penodol ar gyfer ysgolion i'w gweld ar fewnwyd CDC.

Cofnodion a Chadw Cofnodion

Mae cofnodion sy'n cael eu cadw'n dda yn hanfodol mewn sefyllfaoedd lle yr amheuir neu y credir y gallai plentyn fod mewn perygl o niwed neu'n debygol o fod mewn perygl o niwed.

Bydd yn ofynnol i bob sefydliad, sefydliad a gwasanaeth gadw cofnodion amddiffyn plant cywir a pherthnasol. Bydd y cofnodion hyn yn cael eu cadw mewn man diogel, ar wahân i'r holl gofnodion eraill sy'n ymwneud â'r plentyn. Bydd y 'cofnodion Amddiffyn Plant' hyn yn cael eu cyrchu a'u cadw gan yr UBD. Dylai fod gan y sefydliad, y sefydliad neu'r gwasanaeth ddirprwy UBD penodol ar gyfer amddiffyn plant a fydd yn gallu gweld cofnodion ar adegau o angen.

Mae cofnodion Amddiffyn Plant yn ddarostyngedig i'r trefniadau ar gyfer cynnal cyfrinachedd a storio yn y sefydliad hwnnw. Bydd y cofnodion yn cael eu cadw am gyfnod o 35 mlynedd ar ôl i'r plentyn adael yr ysgol (gweler y canllawiau pellach yn Atodlen Cadw Dogfennau Addysg CDC).

Bydd pob sefydliad, sefydliad neu wasanaeth yn cadw ac yn cadw cofnodion sy'n manylu ar honiadau o gam-drin yn erbyn unrhyw aelod o staff sy'n gweithio iddynt, boed hynny'n gyflogedig neu'n wirfoddol, beth bynnag fo'r canlyniad. Mae gofynion clir o ran pryd y caiff y wybodaeth hon ei rhannu â sefydliadau cyfreithiol neu statudol fel y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a Chyngor y Gweithlu Addysg (CGA). **Rhaid** i gyngor ac arweiniad ar gyfer rhannu'r wybodaeth benodol hon gael eu ceisio gan yr Adran Adnoddau Dynol.

5. Cod Ymddygiad

Rhaid i bob oedolyn sy'n gweithio yn ysgolion neu leoliadau addysg Casnewydd gadw at 'God Ymddygiad Proffesiynol' CGA; 'Cod Ymddygiad' CDC ac unrhyw godau ymddygiad penodol sydd wedi'i nodi'n glir ym maes polisi pob sefydliad.

Bydd y disgwyliad hwn o ran y cod ymddygiad yn cael ei bwysleisio ar ddechrau cyflogaeth neu gyfnod o gymorth gwirfoddol i bob unigolyn.

Bwriad codau ymddygiad o'r fath yw diogelu lles plant a chynnig amddiffyniad i oedolion y cydnabyddir eu bod yn agored i niwed mewn rhai sefyllfaoedd.

6. Recriwtio, Dethol a Rheoli Staff

Rhaid i'r rhai sy'n gyfrifol am gyflogi a dethol staff gymryd pob rhagofal i sicrhau bod gweithdrefnau fetio trylwyr yn cael eu cynnal. Rhaid cymryd gofal i sicrhau bod yr holl fanylion yn cael eu gwirio a bod tystlythyrau'n cael eu defnyddio. Bydd Cyngor Dinas Casnewydd yn gweithredu gweithdrefnau recriwtio diogel yn unol â chanllawiau rhanbarthol Diogelu Gwent ac fel y nodir yn Nghanllawiau Recriwtio Mwy Diogel yr Awdurdod Lleol ar gyfer Ysgolion. Gellir cael rhagor o arweiniad a chymorth gan adran Adnoddau Dynol Casnewydd.

Mae'n ofynnol i reolwyr sicrhau bod staff a gwirfoddolwyr sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc yn cynnal gwiriadau GDG cyfredol. Rhaid cadw cofnod o holl wiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd fel rhan o 'Gofrestr Ganolog Sengl'.

Rhaid i bob sefydliad neu wasanaeth hefyd sicrhau bod yr holl staff sy'n gweithio gyda phlant yn gallu cael gafael ar sesiynau cyflwyno, hyfforddiant, goruchwyliaeth a chymorth priodol. Mae hyn hefyd yn berthnasol i unrhyw ddarpariaeth 'oddi ar y safle' a reolir gan yr ysgol/sefydliad.

7. Hyfforddiant

Bydd angen i Benaethiaid a Rheolwyr sicrhau bod hyfforddiant ar gael i'r holl staff sy'n berthnasol ac yn briodol i'w rôl. Argymhellir bod yr holl staff yn derbyn hyfforddiant amddiffyn plant wedi'i ddiweddarau ar gyfnod y bernir ei fod yn angenrheidiol gan Benaethiaid a Rheolwyr, ond o fewn cyfnod o dair blynedd ar y mwyaf o dderbyn yr hyfforddiant diwethaf. Yn ogystal, dylai diweddariadau diogelu rheolaidd fod yn rhan o'r gwaith parhaus o hyrwyddo arferion diogelu gorau o fewn yr ysgol neu'r lleoliad.

Mae'r rhai sydd â rôl Person Diogelu Dynodedig (PDD) a'r dirprwy PDD wedi'u hyfforddi i adnabod ac ymateb i sefyllfaoedd lle mae plant wedi cael eu niweidio neu'n debygol o gael eu niweidio a'u hystyried i fod mewn perygl. Dylid ymgymryd â hyfforddiant sy'n berthnasol i'r rôl bob dwy i dair blynedd.

Mae'r Awdurdod Lleol yn darparu hyfforddiant drwy'r Bwrdd Diogelu, a bydd yn sicrhau bod unrhyw hyfforddiant a gynigir gan y SDA yn ategu ac yn cefnogi gwaith y Bwrdd.

Rhaid i bob lleoliad addysgol gadw cofnodion o hyfforddiant er mwyn sicrhau bod yr holl staff a hyfforddiant gwirfoddol ar gyfer diogelu yn cael ei ddiweddarau. Bydd yn ofynnol i sefydliadau addysgol ac asiantaethau partner gyflwyno gwybodaeth am hyfforddiant staff i'r Awdurdod Lleol (yn flynyddol) a'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol ar gais.

8. Honiadau yn erbyn oedolion sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc

Mae'n hanfodol bod honiadau o gam-drin yn cael eu trin yn deg, yn gyflym ac yn gyson, gan ddarparu amddiffyniad effeithiol i'r plentyn tra'n cefnogi'r person sy'n destun yr honiad. Mae cylchlythyr cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru 009/2014, '**Diogelu mewn Addysg: ymdrin â honiad o gam-drin yn erbyn athrawon a staff eraill**' yn nodi cyngor penodol i'w ddilyn pan wneir honiad amddiffyn plant yn erbyn ymarferydd mewn lleoliad addysg. Bydd ymholiadau Amddiffyn Plant yn cael blaenoriaeth dros ymchwiliadau disgyblu.

Pan fydd aelod o staff yn dystion neu'n cael honiad o gam-drin proffesiynol yn erbyn oedolyn arall sy'n gweithio gyda phlant/pobl ifanc (gallai hyn gynnwys staff, gwirfoddolwyr, llywodraethwyr, gweithwyr achlysurol neu gontractwyr, a'r staff hynny nad ydynt ar safle'r ysgol ond sy'n dod i gysylltiad â phlant/pobl ifanc h.y. y rhai sy'n cludo plant/pobl ifanc i'r ysgol ac oddi arnynt, hebryngwr croesfannau ysgol ac ati) a dylai:

Rhowch wybod i'r Pennaeth am y mater ar unwaith, a ddylai:

- gadw cofnod o ddyddiadau, amseroedd, lleoliad ac enwau tystion posibl
- **peidio ag ymchwilio i'r honiad, na chyfweld disgyblion, na thrafod yr honiad gyda'r aelod o staff**
- cysylltu â'r Swyddog Diogelu Addysg (SDA) neu Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol (SDALI) **yn ddi-oed**. Bydd y SDALI yn ystyried ar frys a oes digon o sylwedd i'r honiad i gyfiawnhau ymchwiliad ai peidio:
- hysbysu Cadeirydd y Llywodraethwyr

Bydd unrhyw ymchwiliad yn cael ei lywio gan y canllawiau yng Ngwrthod Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar gyfer Plant ac Oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin a'u hesgeuluso (2019), sy'n argymhell y dylid cynnal cyfarfod strategaeth i gynllunio'r ymchwiliad ac unrhyw gamau dilynol.

Rhaid ymdrin â rhannu gwybodaeth am honiad mewn modd sensitif a rhaid ei gyfyngu i'r rhai y mae angen iddynt wybod er mwyn diogelu plant.

Ni ddylid rhannu gwybodaeth am y plentyn neu'r teulu â'r unigolyn y gwnaed yr honiad yn ei erbyn nac unrhyw un sy'n ei gynrychioli.

Dylid rhoi trefniadau diogelu dros dro ar waith tra'n aros am ganlyniad y broses hon. Gall hyn ei gwneud yn ofynnol i asesiad risg gael ei gwblhau er mwyn sicrhau nad oes cyswllt rhwng y plentyn neu'r person ifanc sy'n destun yr honiad a'r person a gyhuddwyd o'r honiad. Dylid rhoi mesurau diogelu dros dro ar waith hefyd ynglŷn â'r cyswllt sy'n digwydd rhwng unrhyw blentyn neu berson ifanc arall a'r person y gwnaed yr honiad yn ei erbyn.

Dylid cyfeirio achosion o amheuaeth o gam-drin neu honiadau at:

- Gwasanaethau Plant Casnewydd: Children.Duty@newport.gov.uk
- Gellir cael cymorth ac arweiniad ynglŷn â'r uchod drwy gysylltu â'r Swyddog Diogelu Addysg neu Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol.

Os yw oedolyn yn gweld arwyddion sy'n peri pryder, ond nad yw'r rhyngweithio cychwynnol yn rhoi digon o wybodaeth neu wybodaeth glir, yna dylai'r oedolyn gael gwybodaeth esboniadol gan y plentyn neu'r person ifanc mewn modd sensitif. Byddwch yn ofalus i beidio â gofyn cwestiynau arweiniol a chadwch y rhain ar agor drwy ddefnyddio geiriau fel, 'Dywedwch wrthyf, eglurwch wrthyf, disgrifiwch i mi' ac ati. **Ni chaiff** ymchwiliadau manwl o honiadau eu gwneud gan unrhyw aelod o staff/gwirfoddolwr. Bydd ymchwiliad manwl yn cael ei gynnal, os yw'n briodol, gan asiantaethau eraill (fel arfer, yr adran gwasanaethau plant neu'r heddlu).

9. Canllawiau ar Bolisi Diogelu/Amddiffyn Plant ar gyfer Ysgolion a Lleoliadau Addysg.

Argymhellir bod y fformat polisi a gofnodir yn 'Cadw Dysgwyr yn Ddiogel' 2020 yn cael ei ddefnyddio fel sail i bob sefydliad, sefydliad a gwasanaeth sy'n gysylltiedig ag Addysg. Gellir addasu'r fformat hwn i ddiwallu anghenion a gofynion sefydliadau unigol.

Dylai'r gwaith o ffurfio unrhyw bolisi gynnwys:

- Atal
- Gweithdrefnau
- Cefnogi'r Dysgwr/Person Ifanc mewn perygl

D.S.: Gellir ychwanegu cyfeiriad at bolisiau ysgol neu sefydliad cysylltiedig eraill, fel yn yr enghreifftiau a roddir yn y polisi enghreifftiol.

Gellid ychwanegu gwybodaeth arall ar gyfer plant, rhieni, staff a llywodraethwyr fel atodiadau i'r prif bolisi. Gallai hyn gynnwys dulliau o gofnodi pryderon ac arweiniad a chyngor yn fewnol i blant, staff a rhieni wrth godi pryderon.

Dylid dyddio'r polisi a hefyd ei hysbysu pan fwriedir yr adolygiad ffurfiol nesaf. Lle y bo'n briodol, dylid cofnodi dyddiad cymeradwyo'r Corff Llywodraethu neu'r Rheolwyr ar y polisi.

Gellid cynnwys eitemau sylfaenol o'r polisi yng nghyhoeddiadau'r ysgol neu'r sefydliad ar gyfer rhieni a phlant. Dylai copi o'r polisi fod ar gael ar wefan yr ysgol, a rhaid iddo fod ar gael i rieni ar gais.

Cysylltiadau â Pholisïau, Deddfwriaeth a Chanllawiau eraill

Rhaid darllen ac ystyried y polisi hwn yng nghyd-destun polisïau eraill sy'n ymwneud â gwaith gyda phlant a phobl ifanc. Bydd angen i staff fod yn ymwybodol o faterion eraill fel camddefnyddio cyffuriau ac alcohol, bwlio, cam-drin domestig a materion iechyd meddwl ac ystyried sut y gallant effeithio ar sefyllfaoedd amddiffyn plant a sut y maent yn effeithio arnynt.

Mae polisïau Addysg perthnasol CDC i'w gweld yn: <https://hwb.gov.cymru/>

10. Polisi Diogelu ac Amddiffyn Plant Enghreifftiol ar gyfer (Enw'r Ysgol)

1. Cyflwyniad

Mae ein hysgol yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i ddiogelu ac amddiffyn plant.

Mae tair prif elfen i'n polisi:

- Atal drwy'r diwylliant, yr addysgu a'r cymorth bugeiliol a gynigir i ddysgwyr
- Gweithdrefnau ar gyfer nodi ac adrodd am achosion, neu achosion tybiedig, o gamdriniaeth – oherwydd ein cyswllt o ddydd i ddydd â phlant mae ein staff mewn sefyllfa dda i arsylwi ar arwyddion allanol camdriniaeth; a
- Chymorth i ddysgwyr a allai fod wedi cael eu cam-drin

Mae'r polisi hwn yn berthnasol i'r **holl** staff a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn yr ysgol a'r llywodraethwyr. Mae'r ysgol hon yn cydnabod mai'r holl staff sy'n dod i gysylltiad â phlant yn aml yw'r pwynt datgelu cyntaf ar gyfer plentyn. Mae'r pwynt cyswllt cyntaf hwn yn rhan bwysig o'r broses amddiffyn plant, ac mae'n hanfodol bod yr holl staff yn ymwybodol o weithdrefnau'r ysgol a'u rhoi ar waith fel y nodir yn y polisi hwn.

2. Atal

Rydym yn cydnabod bod hunan-barch uchel, hyder, ffrindiau cefnogol a chyfathrebu da gydag oedolyn y gellir ymddiried ynddo yn helpu i amddiffyn plant.

Felly bydd yr ysgol yn:

- Sefydlu a chynnal ethos lle mae plant yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu hannog i siarad a bod rhywun i wrando arnynt.
- Sicrhau bod plant yn gwybod y gellir cysylltu â phob oedolyn yn yr ysgol hon os ydynt yn poeni neu'n pryderu am faterion sy'n peri pryder iddynt neu eu brodyr a'u chwiorydd neu eu ffrindiau.
- Cynnwys yn y cwricwlwm, gweithgareddau a chyfleoedd ar gyfer ABCh sy'n rhoi'r sgiliau sydd eu hangen ar blant i gadw'n ddiogel rhag camdriniaeth ac i wybod at bwy i droi am help;
- Cynnwys deunydd yn y cwricwlwm a fydd yn helpu plant i ddatblygu agweddau realistig at gyfrifoldebau bywyd fel oedolyn, yn enwedig o ran gofal plant a sgiliau rhianta.
- meithrin perthynas ag asiantaethau eraill a sicrhau atgyfeiriadau cynnar a phriodol am gymorth ac ymyrraeth yn cael eu gwneud cyn i risgiau waethygu
- cymryd ymagwedd ysgol gyfan (lleoliad) at lesiant a fydd yn ymgorffori diogelu a mesurau ataliol i gefnogi plant a theuluoedd.

3. Gweithdrefnau

Byddwn yn dilyn Gweithdrefnau Diogelu Cymru ar gyfer Plant ac Oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin a'u hesgeuluso (2019). Rydym hefyd yn cydymffurfio â chyfres o ddogfennau diogelu corfforaethol trosfwaol yr Awdurdod Lleol a chanllawiau a phrotocolau eraill sydd wedi'u cymeradwyo a'u cytuno gan y Bwrdd Diogelu.

Bydd ein hysgol yn:

- Sicrhau bod ganddo berson diogelu dynodedig (PDD) a dirprwy amddiffyn plant, sydd wedi ymgymryd â'r hyfforddiant priodol.
- Cydnabod rôl yr uwch berson dynodedig (UBD) a threfnu cymorth a hyfforddiant. Bydd yr ysgol yn edrych i'r Bwrdd Diogelu a Swyddog Diogelu Addysg y cyngor am arweiniad a chymorth i gynorthwyo person diogelu dynodedig yr ysgol.
- Sicrhau bod pob aelod o staff a phob llywodraethwr yn gwybod:
 - enw'r UBD a'u rôl, pwynt cyswllt yr awdurdod lleol a'r llywodraethwr diogelu dynodedig
 - bod ganddynt gyfrifoldeb unigol dros roi gwybod am blant sydd mewn perygl a
 - phryderon amddiffyn i'r gwasanaethau cymdeithasol, neu i'r heddlu, o fewn yr amserlenni
 - y cytunwyd arnynt â'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol
 - sut i fwrw'r pryderon hynny yn eu blaen pan nad yw'r UBD ar gael.
- Sicrhau bod pob aelod o staff yn ymwybodol o'r angen i fod yn wylidwrus am arwyddion o gamdriniaeth ac esgeulustod a gwybod sut i ymateb i ddysgwyr a all ddatgelu camdriniaeth neu esgeulustod.
- Sicrhau bod aelodau o staff sy'n gofrestryddion CGA yn ymwybodol o'r *Cod Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol ar gyfer cofrestryddion sydd â Chyngor y Gweithlu Addysg* (gweler www.ewc.wales/site/index.php/en/fitness-to-practise/code-of-professional-conduct-and-practice-pdf.html) a'r disgwyliad o fewn y Cod bod yr unigolyn cofrestredig yn rhoi sylw i ddiogelwch a lles dysgwyr yn eu gofal a chynnwys cysylltiedig
- Sicrhau bod gan rieni/gofalwyr ddealltwriaeth o'r cyfrifoldeb a sydd wedi'i roi ar yr ysgol a'r staff ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant drwy nodi ei rhwymedigaethau yn llyfryn yr ysgol
- Darparu hyfforddiant i'r holl staff fel eu bod:
 - yn deall eu cyfrifoldeb personol
 - yn gwybod y gweithdrefnau lleol y cytunwyd arnynt a'u dyletswydd i ymateb
 - yn ymwybodol o'r angen i fod yn wylidwrus wrth nodi achosion o gam-drin ac esgeuluso
 - gwybod sut i gefnogi plentyn sy'n datgelu camdriniaeth neu esgeulustod
 - deall y rôl y gallai ymddygiadau ar-lein eu cael ym mhob un o'r uchod
- Hysbysu tîm gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol pan fo:
 - dysgwr ar y gofrestr amddiffyn plant yn cael ei wahardd, naill ai am gyfnod penodol neu barhaol
 - pan fo disgybl sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn absennol o'r ysgol heb esboniad am fwy na dau ddiwrnod (neu un diwrnod ar ôl penwythnos).
- Gweithio i ddatblygu cysylltiadau effeithiol ag asiantaethau perthnasol a gweithredol fel sy'n ofynnol gyda'u hymhodiadau ynghylch materion amddiffyn plant gan gynnwys mynychu cynadleddau a grwpiau craidd adolygu cychwynnol ac amddiffyn plant a chyflwyno adroddiadau ysgrifenedig i'r cynadleddau
- Cadw cofnodion ysgrifenedig o bryderon am blant (gan nodi'r dyddiad, y digwyddiad a'r camau a gymerwyd), hyd yn oed lle nad oes angen cyfeirio'r mater at yr awdurdod lleol ar unwaith

- Sicrhau y cedwir yr holl gofnodion yn ddiogel mewn lleoliadau wedi'u cloi
- Glynu wrth y gweithdrefnau a nodir yng *Ngweithdrefnau Disgyblu a Diswyddo ar gyfer Staff Ysgol* Llywodraeth Cymru. Canllawiau diwygiedig ar gyfer cyrff llywodraethu (gweler Gov.wales/disciplinary-and-dismissal-procedures-school-staff)
- Sicrhau bod gweithdrefnau recriwtio a dethol yn cael eu gwneud yn unol â dogfen ganllaw Llywodraeth Cymru *Cadw Dysgwyr yn Ddiogel*
- Dynodi llywodraethwr ar gyfer diogelu a fydd yn goruchwylio polisi ac arfer amddiffyn plant yr ysgol.

Bydd y llywodraethwr hwn yn rhoi ad-dalu i'r Corff Llywodraethu ar faterion amddiffyn plant yn ôl yr angen, a bydd yn ofynnol iddo ysgrifennu adroddiad blynyddol at y Corff Llywodraethu ar weithgareddau amddiffyn plant yr ysgol, yn seiliedig ar y wybodaeth yn yr hunanwerthusiad diogelu blynyddol. Y pecyn cymorth Diogelu (Cadw Dysgwyr yn Ddiogel) yw'r fformat a argymhellir.

4. Cefnogi'r rhai sy'n wynebu risg

Rydym yn cydnabod y gall hyn effeithio'n fawr ar blant sydd mewn perygl, sy'n dioddef camdriniaeth neu drais tystion.

Efallai mai'r ysgol hon fyddai'r unig elfen sefydlog, ddiogel a rhagweladwy ym mywydau plant sy'n wynebu risg. Serch hynny, pan fyddant yn yr ysgol, gall eu hymddygiad fod yn heriol neu efallai y cânt eu tynnu'n ôl. Yn yr ysgol hon byddwn yn cefnogi'r dysgwr drwy:

- Gynnwys y cwricwlwm i annog hunan-barch a hunan-gymhelliant.
- Ethos yr ysgol sy'n:
 - hyrwyddo amgylchedd cadarnhaol, cefnogol a diogel; ac
 - rhoi ymdeimlad i ddisgyblion o gael eu gwerthfawrogi (gweler adran 2 ar Atal)
- Polisi ymddygiad yr ysgol, sydd â'r nod o gefnogi disgyblion sy'n agored i niwed yn yr ysgol.
- Bydd yr holl staff yn cytuno ar ddull cyson sy'n canolbwyntio ar ganlyniad ymddygiadol y plentyn, ond nid yw'n niweidio ymdeimlad y disgybl o hunanwerth.
- Bydd yr ysgol yn ymdrechu i sicrhau bod y disgybl yn gwybod bod rhywfaint o ymddygiad yn annerbyniol, (Wedi'i rannu â rhieni/gofalwyr drwy lyfyrnau ysgol a phwyntiau cyfathrebu eraill) ond bod pob unigolyn yn cael ei werthfawrogi ac nad yw'n cael ei feio am unrhyw gam-drin sydd wedi digwydd.
- Cysylltu ag asiantaethau eraill sy'n cefnogi'r myfyriwr fel y Gwasanaeth Seicoleg Addysgol, y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed neu'r Gwasanaeth Lles Addysg – Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed a gwasanaethau eiriolaeth; a
- Chadw cofnodion a hysbysu'r awdurdod lleol os bydd pryder yn digwydd eto.
- Pan fydd disgybl ar y gofrestr amddiffyn plant yn gadael, byddwn yn trosglwyddo'r wybodaeth sensitif i'r ysgol newydd ar unwaith (Gan ddefnyddio'r weithdrefn a amlinellir yn atodiad D, Ffeil Diogelu – Trosglwyddo Cofnodion). Bydd y UDB yn ganolog i'r broses hon, ac os nad yw eisoes wedi'i wneud, bydd yn rhoi gwybod i'r Gwasanaethau Plant am y symudiad.

5. Gwrth-fwlio

Mae ein polisi ar Wrth-fwlio wedi'i nodi yn (dogfen ar wahân/ polisi ymddygiad yr ysgol ac ati.). Caiff y polisi/gwybodaeth hon ei hadolygu'n flynyddol gan Lywodraethwyr ac mae ar gael yn (datgan lle).

6. Ymyrraeth corfforol

Mae ein polisi ar ymyrraeth gorfforol wedi'i nodi yn (dogfen ar wahân/ polisi ymddygiad yr ysgol ac ati). Fe'i hadolygir yn flynyddol gan y corff llywodraethu ac mae'n gyson â chanllawiau Llywodraeth Cymru ar ymyrraeth ddiogel ac effeithiol – defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau 097/2013. Gellir dod o hyd i'r polisi/gwybodaeth yn (datgan lle).

7. Diogelwch Ar-lein

Mae polisi'r ysgol ar Ddiogelwch Ar-lein wedi'i nodi yn (dogfen ar wahân/ polisi TG yr ysgol). Gellir dod o hyd i'r polisi/gwybodaeth yn (datgan lle).

8. Plant gydag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Mae'r ysgol hon yn cydnabod mai plant a phobl ifanc ag anawsterau ac anableddau emosiynol ac ymddygiadol sydd fwyaf agored i gael eu cam-drin yn ystadegol. Mae angen i staff yr ysgol sy'n ymwneud â phlant ag anableddau dwys a lluosog, nam ar y synhwyrau a/neu anghenion emosiynol a phroblemau ymddygiadol fod yn arbennig o sensitif i arwyddion o gamdriniaeth. Mae polisi'r ysgol ar ADY wedi'i nodi yn (Dogfen ar wahân) gellir dod o hyd i'r polisi/gwybodaeth hon yn (datgan lle).

9. Plant sy'n mynd i mewn i'r System Derbyn Gofal

Mae'r ysgol hon yn cydnabod mai plant sy'n mynd i mewn i'r System Derbyn Gofal yn aml yw'r rhai mwyaf agored i niwed ac anghenus. Mae polisi'r ysgol ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn (datgan lle). Gellir gofyn am gyngor ac arweiniad gan Gydgyssylltwyr Addysg Plant sy'n Derbyn Gofal yr Awdurdod Lleol.

10. Ymgyrch Encompass

Partneriaeth rhannu gwybodaeth gynnar yr heddlu ac addysg yw Ymgyrch Encompass, sy'n galluogi ysgolion i gynnig cymorth ar unwaith i blant a phobl ifanc sy'n profi cam-drin domestig. Mae'r heddlu'n rhannu gwybodaeth gydag arweinydd diogelu'r ysgol cyn dechrau'r diwrnod ysgol nesaf ar ôl i swyddogion fynychu digwyddiad cam-drin domestig. Mae hyn yn galluogi rhoi cymorth priodol ar waith, yn dibynnu ar anghenion a dymuniadau'r plentyn.

Mae'r amlygiad hwn yn effeithio'n negyddol ar blant sy'n profi cam-drin domestig; cam-drin domestig wedi'i nodi fel Profiad Plentynod Niweidiol a gall arwain at niwed emosiynol, corfforol a seicolegol. Nod Ymgyrch Encompass yw lliniaru'r niwed hwn drwy alluogi cymorth uniongyrchol i'r plentyn.

11. Trosglwyddo cofnodion

Pan fydd plant yn cael eu trosglwyddo i'r ysgol hon neu oddi arni, byddwn yn sicrhau bod cofnodion priodol yn cael eu cadw wrth drosglwyddo cofnodion amddiffyn plant drwy ddefnyddio'r Ffeil Ddiogelu – Ffurflen trosglwyddo cofnodion (Gweler Atodiad C).

12. Hyfforddiant

Bydd yr ysgol yn sicrhau y bydd yr uwch berson a'r dirprwy dynodedig wedi derbyn hyfforddiant cychwynol wrth ddechrau eu rôl a diweddariadau proffesiynol parhaus yn ôl y gofyn. Bydd diweddariadau penodol fel yr awgrymir gan ofynion cenedlaethol a lleol yn ganolog i ddatblygiad yr UBD.

Bydd yr holl staff yn derbyn diweddariadau diogelu rheolaidd yn ystod y flwyddyn fel y bo'n briodol gan yr UBD, ond byddant yn derbyn hyfforddiant codi ymwybyddiaeth penodol o fewn cyfnod o 2-3 blynedd.

Argymhellir y bydd y corff llywodraethu hefyd yn derbyn hyfforddiant codi ymwybyddiaeth a bydd y llywodraethwr enwebedig yn cael cynnig cyfleoedd ar gyfer hyfforddiant wedi'i dargedu'n fwy.

13. Cydlyniant Cymunedol – Atal Eithafiaeth

Mae'r ysgol yn ymwybodol o'i chyfrifoldebau (o dan Adran 26 Ddeddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015 a'r Canllawiau ar Ddyletswydd *Prevent*) i ddiogelu disgyblion sydd mewn perygl o radicaleiddio. Mae'r ysgol yn gwneud hyn drwy:

- Darparu amgylchedd diogel i ddisgyblion siarad am faterion a allai beri pryder iddynt, gan gynnwys pynciau sensitif fel terfysgaeth ac ideoleg eithafol.
- Nodi ac asesu risg unigolion y gellir eu tynnu i mewn i derfysgaeth, eithafiaeth treisgar neu ddi-drais.
- Gwybod sut i gwblhau atgyfeiriad Sianel a sut i geisio cymorth i'r plentyn/person ifanc
- Sicrhau bod yr holl staff yn cael hyfforddiant priodol a bod ganddynt y wybodaeth a'r hyder i nodi disgyblion sydd mewn perygl o gael eu tynnu i mewn i derfysgaeth ac eithafiaeth a herio syniadau eithafol, yn ogystal â dealltwriaeth o risgiau a gwendidau lleol.
- Sicrhau bod plant yn ddiogel rhag deunydd terfysgol ac eithafol wrth gael mynediad i'r rhyngwyd yn yr ysgol, gan gynnwys sefydlu lefelau priodol o hidlo.
- Dilyn gweithdrefnau diogelu'r ysgol pan adroddir am unrhyw bryderon am blentyn neu berson ifanc sydd mewn perygl o radicaleiddio.

14. Plant sy'n Colli Addysg

Bydd yr ysgol yn dilyn canllawiau'r awdurdod lleol lle mae pryderon bod plentyn sy'n colli addysg ac na ellir ei leoli. Byddwn yn cysylltu â SLIA yr ysgol pan fydd pryderon bod plentyn ar goll o addysg.

15. Adroddiadau gorfodol ar AOCB

Mae'r ysgol yn ymwybodol o'i dyletswydd i roi gwybod i'r heddlu am achosion hysbys o Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (adran 74 o Ddeddf Troseddau Difrifol 2015) a'r Gwasanaethau Plant. Os yw staff yn amau y gallai AOCB fod wedi'i wneud, neu'n meddwl y gallai merch fod mewn perygl, yna bydd yr ysgol yn dilyn gweithdrefnau diogelu presennol yn yr achosion hyn.

Canllawiau allweddol ar gyfer staff

A) Beth i'w wneud os bydd plentyn yn dweud wrthy ch ei fod wedi cael ei gam-drin gan aelod o staff neu unrhyw oedolyn sy'n gweithio gyda phlant.

Os caiff honiad o gam-drin ei wneud yn erbyn aelod o staff neu unrhyw oedolyn sy'n gweithio gyda phlant rhaid rhoi gwybod i'r Pennaeth yn ddi-oed am hyn. Os yw'r pryder yn ymwneud â'r Pennaeth, rhaid rhoi gwybod i Gadeirydd y Llywodraethwyr am hyn. Os nad ydych yn siŵr, gallwch gysylltu â Swyddog Diogelu Addysg y Cyngor am arweiniad a chyngor neu'r Tîm Dyletswydd ac Asesu Gwasanaethau Plant (gweler y manylion cyswllt isod).

B) Beth i'w wneud os bydd plentyn yn dweud wrthy ch ei fod wedi cael ei gam-drin gan rywun heblaw aelod o staff:

Gall plentyn ymddiried mewn unrhyw aelod o staff ac efallai na fydd bob amser yn mynd at aelod o'r staff addysgu. Dylai staff y gwnaed honiad iddynt gofio:

- Rôl gwrandao yw eich rôl chi, peidiwch â thorri ar draws y plentyn pan fydd yn mynd drwy'r digwyddiadau'n ar ei liwt ei hun. Cyfyngwch unrhyw gwestiynau i egluro eich dealltwriaeth o'r hyn y mae'r plentyn yn ei ddweud. Dylid llunio unrhyw gwestiynau mewn modd agored er mwyn peidio ag arwain y plentyn;
- **Mae dyletswydd gennych i roi gwybod am bryderon diogelu i Berson Diogelu Dynodedig (PDD) yr ysgol ar unwaith (neu yn eu habsenoldeb, eu Dirprwy), i roi gwybod iddynt am yr hyn a ddatgelwyd. Yn wahanol i'r ffaith bod y ddau yn absennol, ceisiwch y person lefel uchaf yn yr ysgol;**
- Gwnewch nodyn o'r drafodaeth, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol (ond o fewn 24 awr) i drosglwyddo i PDD yr ysgol. Dylai'r nodyn a ddylai fod yn glir yn ei ddefnydd o derminoleg gofnodi'r amser, y dyddiad, y lle, a'r bobl a oedd yn bresennol a dylent gofnodi atebion/ymatebion y plentyn yn yr union ffordd y dywedwyd wrthy ch cyn belled ag y bo modd. Yn y rhan fwyaf o achosion, y nodyn hwn fydd yr unig gofnod ysgrifenedig o'r hyn a ddatgelwyd, a gan mai dyma'r cyswllt cychwynnol, un pwysig yn y broses amddiffyn plant. Cofiwch, gellir defnyddio eich nodyn o'r drafodaeth mewn unrhyw ymchwiliad ffurfiol dilynol ac neu achos llys. Fe'ch cynghorir i gadw copi mewn man diogel;
- Peidiwch â rhoi ymrwymadau o gyfrinachedd llwyr. (gweler y nodyn yn dilyn yr adran hon am fwy o fanylion) Bydd angen i chi fynegi hyn mewn ffyrdd sy'n gysylltiedig ag oedran i'r plentyn cyn gynted â phosibl yn ystod y datgeliad. Gall hyn olygu bod y plentyn yn 'curo' ac nid yn cwblhau'r datgeliad, ond bydd yn dal yn ofynnol i chi rannu'r ffaith ei fod wedi rhannu pryder gyda chi i'r PDD. Yn aml, nid yw'r hyn a rennir i ddechrau ond yn rhan o'r stori;
- Efallai y bydd yn rhaid i blentyn fod yn aros i achos fynd i'r llys troseddol roi tystiolaeth neu efallai ei fod yn aros am achos gofal.
- Y PDD sy'n gyfrifol am benderfynu a ddylid rhoi gwybod am y pryder i'r Gwasanaethau Plant. Fodd bynnag, gall unrhyw ymarferydd gyflwyno adroddiad i'r Gwasanaethau Plant os yw'n teimlo bod hyn yn angenrheidiol. Efallai y bydd gennych rôl yn y dyfodol

o ran cefnogi neu fonitro'r plentyn, cyfrannu at asesiad neu weithredu cynllun gofal a chymorth. Gallwch ofyn i'r PDD am y wybodaeth ddiweddaraf am unrhyw atgyfeiriadau, ond maent wedi'u cyfyngu gan weithdrefnau a chyfrinachedd a gallant fod yn gyfyngedig yn eu hymateb. Bydd lefel yr adborth ar angen i wybod, ond mae beth bynnag a rennir yn gwbl gyfrinachol ac nid ar gyfer rhannu gydag eraill.

C) Beth i'w wneud os oes gennych bryderon diogelu am blentyn ond nad oes datgeliad uniongyrchol o gamdriniaeth.

Rhaid trosglwyddo'r holl bryderon diogelu i'r PDD a all roi cyngor ar unrhyw gamau gweithredu/cymorth sydd eu hangen. Gallai'r camau gweithredu gynnwys:

- siarad â'r plentyn am eich pryderon (dylai pob cwestiwn fod yn gwestiynau agored) a chynnig cymorth
- siarad â rhieni/gofalwyr am eich pryderon
- cynnig cymorth mewn ysgolion/cwrsela annibynnol
- gofyn am ganiatâd i gyfeirio at wasanaethau ymyrraeth gynnar (Teuluoedd yn Gyntaf)
- gwneud atgyfeiriad amlasiantaethol i'r Gwasanaethau Plant.

Cyfrinachedd

Mae ein hysgol a'n staff yn gwbl ymwybodol o faterion cyfrinachedd os bydd plentyn yn datgelu ei fod yn cael ei gam-drin neu wedi cael ei gam-drin. Efallai y bydd plentyn ond yn teimlo'n hyderus i ymddiried mewn aelod o staff os yw'n teimlo na fydd y wybodaeth yn cael ei datgelu i unrhyw un arall. Fodd bynnag, mae gan bob aelod o staff addysg ddyletswydd broffesiynol i rannu gwybodaeth berthnasol am amddiffyn plant gyda'r asiantaethau statudol dynodedig pan fydd plentyn yn profi pryderon lles plant.

Mae'n bwysig bod pob aelod o staff yn delio â hyn mewn modd sensitif ac yn esbonio i'r plentyn bod yn rhaid iddynt hysbysu'r bobl briodol a all helpu'r plentyn, ond ni fyddant ond yn dweud wrth y rhai y mae angen iddynt wybod er mwyn gallu helpu. Dylai staff dawelu meddyliau'r plentyn a dweud wrthynt na fydd eu sefyllfa'n wybodaeth gyffredin yn yr ysgol. Cofiwch y gallai fod wedi cymryd dewrder sylweddol ar ran y plentyn i ddatgelu'r wybodaeth ac efallai eu bod hefyd yn profi emosiynau croes, yn cynnwys teimladau o euogrwydd, embaras, anffyddlondeb (os yw'r camdriniwr yn rhywun agos) ac yn brifo.

Cofiwch gyfrifoldeb bugeiliol y Gwasanaeth Addysg. Sicrhau mai dim ond y rhai sydd â chyfranogiad proffesiynol, h.y. y UBD a'r Pennaeth, sydd â mynediad at gofnodion amddiffyn plant. Ar bob adeg arall, dylid eu cadw dan glo'n ddiogel a'u gwahanu oddi wrth brif ffeil y plentyn.

Y Person Diogelu Dynodedig yn yr ysgol hon yw:

.....

Y Dirprwy Berson Diogelu Dynodedig yn yr ysgol hon yw:

.....

Y Llywodraethwr Dynodedig gyfer diogelu yn yr ysgol hon yw:

.....

Swyddog Diogelu Addysg y Cyngor yw:

a gellir cysylltu â nhw drwy:

e-bost:

ffôn:

Gellir cysylltu â'r **Gwasanaethau Plant** fel a ganlyn:

Hyb Diogelu 01633 656656

Y Tîm Dyletswydd Brys y tu allan i oriau 0800 3284432

Arweinydd Prevent y Cyngor yw:

a gellir cysylltu â nhw drwy:

e-bost:

ffôn:

Diweddarwyd y polisi hwn ar _____ gan _____

Cyflwynwyd a derbyniwyd y polisi hwn gan y Corff Llywodraethu ar _____

Cafodd staff wybod am y polisi hwn a/neu ddiweddariadau ar _____

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu ar _____

Polisiau, Canllawiau a Chyngor Cysylltiedig

- [Gweithdrefnau Diogelu Cymru i Blant ac Oedolion sydd mewn perygl o gamdriniaeth a niwed \(2019\)](#)
- Cadw Dysgwyr yn Ddiogel: Rôl awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a pherchnogion ysgolion annibynnol o dan Ddeddf Addysg 2002
- <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/cadw-dysgwyr-yn-ddiogel.pdf>

Gellir dod o hyd i'r holl wybodaeth berthnasol am ddiogelu yn <https://llyw.cymru/cynhwysiant-lles-ymddygiad-a-phresenoldeb>

The screenshot shows the Welsh Government website. At the top, there is a logo for 'Llywodraeth Cymru Welsh Government' and a search bar with the word 'Cymraeg' next to it. Below the header, there is a yellow banner with the text '» Coronavirus (COVID-19) guidance' and a sub-link 'All of Wales is at alert level 2. [Read the current guidance.](#)'. Below the banner, there is a breadcrumb trail: 'Home > Education and skills > Pupil inclusion, wellbeing, behaviour and attendance'. The main heading is 'SUB-TOPIC Pupil inclusion, wellbeing, behaviour and attendance'.

Mae hyn yn cynnwys:

- Diogelu Plant mewn Addysg: trin honiadau o gamdriniaeth yn erbyn athrawon a staff eraill
- Gweithdrefnau disgyblu a diswyddo staff ysgol
- Cam-drin rhywiol, camfanteisio ac ymddygiad rhywiol niweidiol gan gyfoedion: sut i atal ac ymateb i gam-drin rhywiol, camfanteisio ac ymddygiad rhywiol niweidiol gan gyfoedion, gan gynnwys cam-drin a chamfanteisio digidol.
- Ymateb i faterion sy'n ymwneud â hunan-niweidio a meddyliau am hunanladdiad ymhlith pobl ifanc.
- Anffurfio organau cenhedlu benywod: Llythyr at ysgolion am helpu i atal anffurfio organau cenhedlu benywod a sut i helpu merched sydd mewn perygl.
- Ymyrraeth ddiogel ac effeithiol: Defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau

- Canllawiau Arfer Da: Dull Addysg Gyfan o Ymdrin â Thrais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol yng Nghymru
- Cylchlythyr Plant sy'n Colli Addysg LIC 002/2017 (yn disodli cylchlythyr 006/2010)
- **Mae'r canllawiau diogelwch ar-lein/cadernid digidol diweddaraf ar gael yn:**
<https://hwb.gov.wales/parthau/cadwn-ddiogel-ar-lein/>
- Canllawiau i ysgolion ar achosion eithafiaeth dreisgar a mesurau ataliol
Canllawiau Channel: <https://www.gov.uk/government/publications/channel-guidance>
Canllawiau Dyletswydd Prevent: <https://www.gov.uk/government/publications/prevent-duty-guidance>

Deddfwriaeth berthnasol arall:

- Deddf Plant 2004
- Deddf Addysg 2002
- Deddf Addysg 2011
- Deddf Hawliau Dynol 1998
- Deddf Diogelu Data 1998
- Deddf Plant 1989
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Mathau o niwed

Mae'r canlynol yn rhestr anghyflawn o enghreifftiau ar gyfer pob un o'r categorïau o niwed, camdriniaeth ac esgeulustod sydd wedi'u cynnwys yn Cyfrol 5 Gweithio Gyda'n Gilydd i Ddiogelu Pobl: Cyfrol 5 – Ymdrin ag Achosion Unigol i Amddiffyn Plant mewn Perygl (Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014)

- **cam-drin corfforol** – bwrw, slapio, gordddefnyddio neu gamddefnyddio meddyginiaeth, atal yn afresymol, neu gosbau amhriodol;
- **cam-drin emosiynol/seicolegol - bygwth** niweidio neu adael y plentyn, rheolaeth dan orfod, codi cywilydd, cam-drin geiriol neu hiliol, ynysu neu dynnu'n ôl o wasanaethau neu rwydweithiau cefnogol, gweld eraill yn cael eu cam-drin
- **cam-drin rhywiol** - gorfodi neu ddenu plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, boed y plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio, gan gynnwys: cyswllt corfforol, gan gynnwys gweithredoedd treiddiol neu anhreiddiol; gweithgareddau di-gyswllt, megis cynnwys plant wrth edrych ar, neu gynhyrchu, deunydd pornograffig neu wyllo gweithgareddau rhywiol neu annog plant i ymddwyn mewn ffyrdd rhywiol amhriodol
- **cam-drin ariannol** - bydd y categori hwn yn llai cyffredin ymhlith plant ond gallai dangosyddion gynnwys:
 - peidio ag ateb eu hanghenion gofal a chymorth a ddarperir drwy daliadau uniongyrchol; neu gwynion bod eiddo personol ar goll
- **esgeulustod** - peidio â bodloni anghenion corfforol, emosiynol neu seicolegol sylfaenol sy'n debygol o arwain at nam ar iechyd neu ddatblygiad

Mae'n cynnwys risg gan niwed gwirioneddol neu botensial i blentyn neu berson ifanc sydd yn deillio o:

- Camfanteisio troseddol megis llinellau cyffuriau
- Camfanteisio'n rhywiol ar blant
- Radicaleiddio
- Anffurfio organau cenhedlu benywod
- Caethwasiaeth fodern

Trosglwyddo cofnodion diogelu disgyblion

RHAN 1: I'w llenwi gan yr ysgol sy'n danfon

- Pan ydych chi'n gwybod bod plentyn sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant (neu pan fo pryderon ynghylch diogelu) yn symud ysgolion cysylltwch â'r DSP yn yr ysgol sy'n ei dderbyn ymhen 2 diwrnod ar ôl i'r plentyn adael yr ysgol i rannu gwybodaeth.
- Sicrhewch y caiff y ffeil diogelu ei throsglwyddo at yr Uwch Berson Dynodedig yn yr ysgol sy'n derbyn trwy **ddefnyddio dull danfon diogel** gyda Rhan 1 y ffurflen hon wedi'i chwblhau. Dylid ei farcio fel 'cyfrinachol at sylw'r DSP yn unig'.
- Dylid trosglwyddo'r ffeil ymhen 10 diwrnod gwaith
- Dylech gadw copi o'r ffurflen hon ar gyfer eich cofnodion eich hun.

ENW'R PLENTYN	
DYDDIAD GENI:	
ENW'R YSGOL ANFON FFEIL DIOGELU:	
CYFEIRIAD YR YSGOL SY'N ANFON:	
DYDDIAD ANFON Y FFEIL:	
ENW'R UWCH BERSON DYNODEDIG (DSP) DROS DDIOGELU:	
DULL DANFON:	
LLOFNOD:	

RHAN 2: I'w gwblhau gan yr ysgol dderbyn

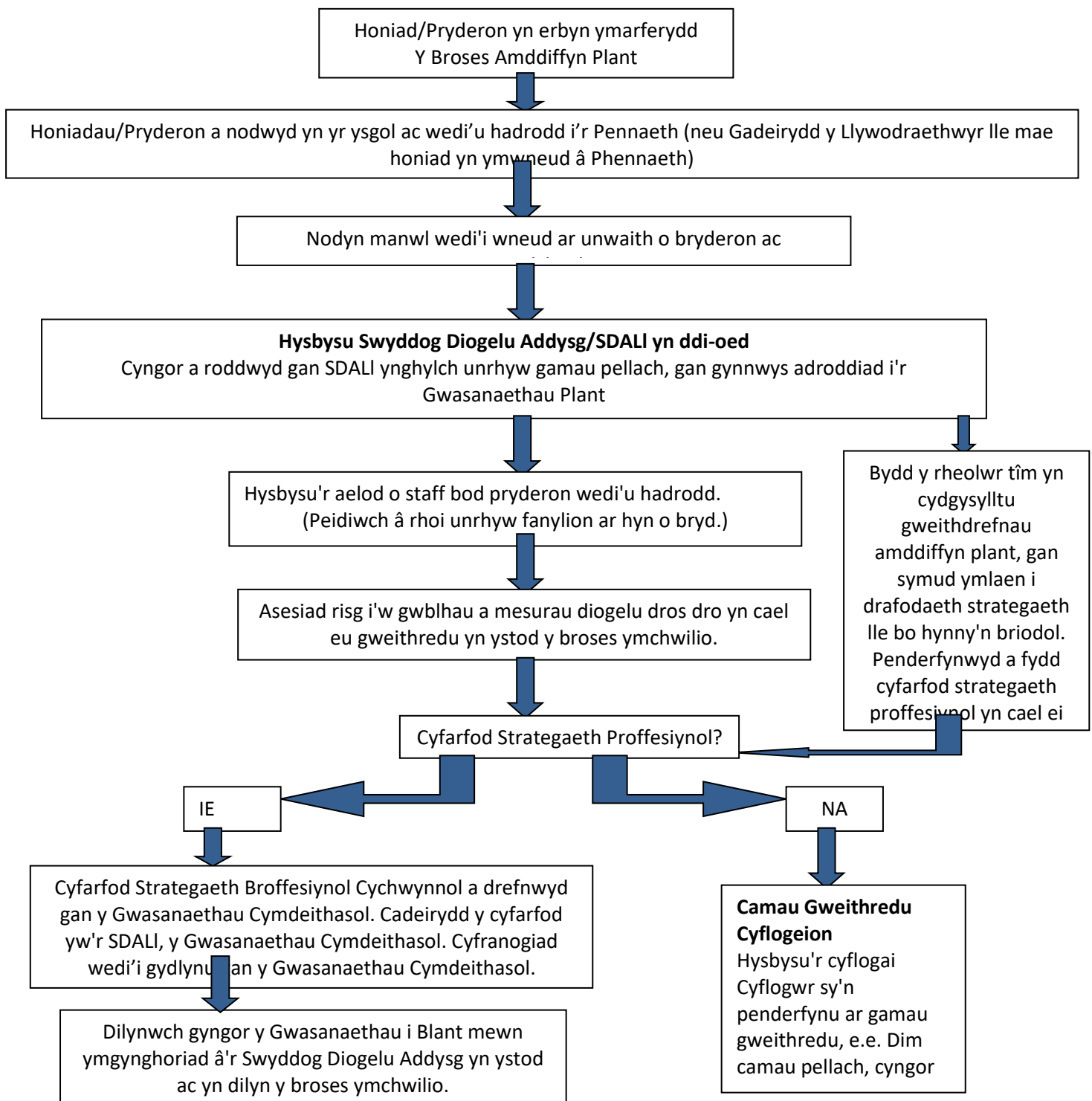
- Llenwch a dychwelwch y ffurflen hon i'r DSP a restrir yn Rhan 1 uchod.
- Os dewiswch ddychwelyd y ffurflen yn electronig, sicrhewch ei bod yn cael ei llenwi'n ddiogel.
- Dylech gadw copi o'r ffurflen hon i chi gyfeirio ati.
- Dylid cadw'r ffeil diogelu'n ddiogel, ac ar wahân i brif ffeil y disgybl.

ENW'R YSGOL SY'N DERBYN Y FFEIL:	
CYFEIRIAD:	
DYDDIAD DERBYN:	
ENW'R UWCH BERSON DYNODEDIG (DSP) SY'N DERBYN Y FFEIL:	
A YW'R FFEIL YN GYFAN WRTH EI DDERBYN?	
LLOFNOD	

HONIADAU/PRYDERON PROFFESIYNOL

Dylid defnyddio'r Siart Llif hwn fel rhestr wirio fer o weithdrefn ar gyfer honiadau/pryderon ynghylch unrhyw ymarferydd mewn ysgol.

- Amlinellir gweithdrefnau manwl yn y Gweithdrefnau Diogelu ar gyfer Plant ac Oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin a'u hesgeuluso 2019

Awdur: Nicola Davies - Swyddog Gofal a Chymorth Diogelu Addysg

Dyddiad: Ionawr 2022

Dyddiad Adolygu: Ionawr 2023

Fersiwn: 1.5